

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права

Кафедра історії

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**МЕТОДИКА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ І ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	014 Середня освіта: Середня освіта (Історія)

Затверджено рішенням Ради з якості ННІП

Голова Ради з якості ННІП
Стогова Ольга Володимирівна

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Лобко Наталія Вікторівна

Розглянуто і схвалено на засіданні робочої проєктної групи (РПГ) освітньої програми Середня освіта (Історія)	Керівник РПГ (гарант програми) Гончаренко Анатолій Володимирович
Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра історії	Завідувач кафедри Дегтярьов Сергій Іванович

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Методика історико-краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої і позашкільної освіти
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Лобко Наталія Вікторівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 50 год. становить контактна робота з викладачем (26 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 100 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Середня освіта (Історія)"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатності використовувати у професійній та науковій діяльності теоретичні навички та знання з історичного краєзнавства, які є необхідними для історико - краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ до курсу. Зміст і завдання курсу «Методика історико - краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти».

Вступ до курсу. Зміст і завдання курсу. Історико – краєзнавча робота в системі національної освіти України. Історичне краєзнавство - один з елементів історичної освіти в школі. Функції шкільного краєзнавства. Принципи педагогічного краєзнавства: принцип науковості; системності і послідовності; доступності; комплексності; урахування індивідуальних особливостей, попереднього досвіду студентів; регіональності; дослідництва і творчості. Взаємозв'язок понять, на які опирається шкільне краєзнавство: народознавство, край, регіон, територія. Взаємозв'язок шкільного краєзнавства з суміжними науковими дисциплінами. Методи історичного краєзнавства: літературний, географічний, статистичний, візуальний, картографічний, анкетний, польових досліджень, описовий, експедиційний, моделювання, математичні, економічні. Історичне краєзнавство як засіб зв'язку історії певної місцевості з історією всієї України.

Тема 2 Зародження та розвиток шкільного історичного краєзнавства в Україні.

Розвиток шкільного краєзнавства в Україні, його етапи. Братські школи, академії, колегіуми, церковні школи у процесі зародження шкільного краєзнавства (XVI – XVII ст.). Активізація шкільного краєзнавчого руху у другій половині XIX століття. К.Д. Ушинський та основи теорії шкільного краєзнавства. Батьківщинознавство. Розвиток шкільного краєзнавства у добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.) І.М. Стешенко. Посилення краєзнавчої підготовки педагогічних кадрів. «Просвіти» у становленні шкільного краєзнавства. Шкільне історичне краєзнавство в радянський період, основні напрями розвитку. Український комітет краєзнавства та його внесок у розвиток освітянського краєзнавства. Розвиток шкільного історичного краєзнавства у 1930-і роки. Всесоюзні дитячі експедиції. Шкільний краєзнавчий рух у 1950 – 1980 рр. Підготовка багатотомної «Історії міст і сіл Української РСР» як поштовх до активізації шкільного історичного краєзнавства радянської доби. Шкільний краєзнавчий рух у незалежній Україні. Всеукраїнська спілка краєзнавців та її роль у розвитку шкільного краєзнавства учнівської молоді. Рух учнівської молоді України до збереження і примноження традицій, звичаїв, обрядів народу «Моя земля – земля моїх батьків». Всеукраїнська туристсько-краєзнавча експедиція «Краса і біль України». Історико-географічна експедиція «Сім чудес України». Історико-географічна експедиція «Історія міст і сіл України». Програма «Пізнай свою країну». Розви

Тема 3 Шкільне історичне краєзнавство в системі національної освіти України.

Особливості шкільного краєзнавства. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії. Зміст історичного краєзнавства у навчальних програмах для ЗЗСО України. Форми шкільного історичного краєзнавства. Шляхи встановлення зв'язку між краєзнавчим і загальноісторичним матеріалом: формування цілісних знань з історії держави і краю; співставлення загальноісторичних подій з місцевими; встановлення синхронності подій; постановка спеціальних завдань для порівняльного розгляду соціально-економічного та культурного розвитку краю в різні історичні періоди. Типи краєзнавчих уроків: урок-лекція; урок-бесіда; урок у шкільному музеї; уроки-екскурсії, уроки з елементами краєзнавства. Використання журнальних і газетних публікацій на краєзнавчу тематику у навчальному процесі. Факультативні заняття з історичного краєзнавства. Вибір тематики. Самостійна робота учнів. Форми і методи роботи факультативу. Розподіл факультативів за змістом: краєзнавчі та загальноісторичні з використанням місцевого матеріалу. Дослідницька спрямованість як визначальна умова успішної діяльності факультативу. Програма і методичні рекомендації проведення факультативних занять з історичного краєзнавства.

Тема 4 Історичне краєзнавство у позашкільній і позакласній роботі

Історичне краєзнавство у позашкільній і позакласній роботі, його форми: масові (екскурсії, походи, експедиції, вечори, вікторини, олімпіади, конференції, створення шкільних музеїв, кутків); групові (гуртки, клуби, лекторії, товариства, виставки, видання рукописних книг, журналів, стінних газет, бюлетенів); індивідуальні творчі роботи учнів: письмові роботи на краєзнавчу тематику (твори, реферати, повідомлення читання і реферування краєзнавчої літератури, робота з експонатами музею, підготовка доповідей, повідомлень, запис переказів, легенд, спогадів, опис родоvodu соціологічні дослідження, виготовлення наочних посібників), літопис краєзнавчого об'єкту; написання біографій видатних людей краю; літературна обробка спогадів учасників та очевидців історичних подій. Учнівські краєзнавчі експедиції: методи підготовки та проведення. Експедиція – форма збору краєзнавчого матеріалу, пізнання рідного краю. Підготовчий період. Польова робота. Камеральна обробка зібраних матеріалів – завершальний етап експедиції. Шкільний історико-краєзнавчий музей, його завдання і значення. Етапи створення музею: теоретична і методична підготовка школярів до пошукової роботи, організація практичної роботи по збору матеріалу, його наукове опрацювання, розробка плану експозиції, облік та зберігання фондів. Особливості підготовки і проведення краєзнавчої екскурсії. Методика організації та проведення роботи історико-краєзнавчого гуртка. Особливості побудови

Тема 5 Теоретико-методологічні, організаційні та навчально-методичні аспекти краєзнавчої роботи вчителя-історика.

Проблема джерел, видів краєзнавчого матеріалу та дидактичні умови їхнього ефективного використання. Основні групи краєзнавчих джерел: документальні та живі. Основні джерела надходження краєзнавчого матеріалу: краєзнавча література; місцева преса, повідомлення місцевого радіо і телебачення; власні спостереження учителя та учнів за працею людей своєї місцевості; матеріали краєзнавчого музею, куточків; посібники, ілюстрації, розповіді старожилів про свій край. Дидактичні умови ефективного використання краєзнавчого матеріалу. Умови підготовки до уроку з використанням краєзнавчого матеріалу. Дійсність згадуваних подій. Доступність матеріалу. Уміння правильно використовувати наявний краєзнавчий матеріал. Відповідність краєзнавчого матеріалу завданням і змісту шкільного курсу історії України. Значущість краєзнавчого матеріалу. Оформлення бібліографії. Облік матеріальних джерел. Краєзнавча бібліографія: бібліографічні показники, каталоги бібліотек. Краєзнавча історіографія: наукові монографії, періодичні видання, науково-популярна література, публіцистика.

Тема 6 Напрями досліджень історії краю.

Загальна характеристика напрямів історичного краєзнавства. Основні об'єкти шкільного історичного краєзнавства: населенні пункти, промислові та культурно-освітні підприємства. Пошуково-творча дослідницька спрямованість шкільного краєзнавства. Комплексне дослідження населеного пункту. Археологічні дослідження в краєзнавстві. Соціальна історія краю, локальна історія, історія повсякденності, мікроісторія. Просопографія та біографістика в історико-краєзнавчих дослідженнях. Особливості усної історії. Пам'ятки історії та культури: принципи та підходи дослідження. Краєзнавчий туризм.

Тема 7 Актуальні питання історії та культури Сумщини в шкільній краєзнавчій роботі.

Історія рідного краю: етапи та особливості дослідження. Краєзнавчі дослідження Сум та Сумської області. Краєзнавчий опис міст та сіл Сумської області. Територія Сумщини за археологічними знахідками. Територія Сумщини у складі Київської Русі. Історія розвитку Слобідської України (XVII - поч. XIX ст.). Джерела по вивченню історії Слобідської України (XVII-поч. XX ст.). Заселення, населення та розвиток населених пунктів Сумщини у XVII –XVIII ст. Заснування і розвиток населених пунктів Сумщини. Архітектурні пам'ятки Сумщини. Музеї на території Сумської області.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	знати теоретичні та практичні засади історичного краєзнавства;
PH2	вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
PH3	реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках історії, у позакласній та позашкільній роботі з учнями

8. Види навчальних занять

Тема 1. Вступ до курсу. Зміст і завдання курсу «Методика історико - краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти».

Лк1 "Вступ. Зміст, завдання курсу «Методика історико - кр" (денна)

1. Предмет, завдання курсу. 2. Завдання та функції шкільного історичного краєзнавства. 3. Принципи шкільного історичного краєзнавства. 4. Методи шкільного історичного краєзнавства. 5. Взаємозв'язок понять, на які опирається шкільне краєзнавство: народознавство, край, регіон, територія.

СЗ1 "Зміст, завдання курсу «Методика історико - краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти»." (денна)

1. Завдання та функції шкільного історичного краєзнавства. 2. Методи шкільного історичного краєзнавства. 3. Відмінність історико-краєзнавчих досліджень від загальноісторичних. 4. Поняття «краєзнавство», «батьківщинознавство», «край», «регіон», «територія», «земля».

Тема 2. Зародження та розвиток шкільного історичного краєзнавства в Україні.

Лк2 "Зародження та становлення шкільного історичного краєзнавства в Україні (від найдавніших часів і до початку ХХ ст.)." (денна)

Розвиток шкільного краєзнавства в Україні, його етапи. Братські школи, академії, колегії, церковні школи у процесі зародження шкільного краєзнавства (XVI – XVII ст.). Активізація шкільного краєзнавчого руху у другій половині ХІХ століття. К.Д. Ушинський та основи теорії шкільного краєзнавства. Батьківщинознавство. Шкільний краєзнавчий рух у незалежній Україні. Всеукраїнська спілка краєзнавців та її роль у розвитку шкільного краєзнавства учнівської молоді. Рух учнівської молоді України до збереження і примноження традицій, звичаїв, обрядів народу «Моя земля – земля моїх батьків». Всеукраїнська туристсько-краєзнавча експедиція «Краса і біль України». Історико-географічна експедиція «Сім чудес України». Історико-географічна експедиція «Історія міст і сіл України». Програма «Пізнай свою країну». Розвиток шкільного музейного краєзнавства. «Положення про музей при закладі освіти системи Міністерства освіти України» (1997 р.). Мала академія наук та її роль у розвитку новітніх учнівських науково-дослідних робіт з історичного краєзнавства. Організаційні центри шкільного історичного краєзнавства та нормативно-методичне забезпечення шкільного краєзнавчого руху. Традиційні та нові форми шкільного краєзнавства.

С32 "Зародження та становлення шкільного історичного краєзнавства в Україні (від найдавніших часів і до початку ХХ ст.)." (денна)

1. Етапи розвитку шкільного краєзнавства в Україні . 2. Братські школи, академії, колегії, церковні школи у процесі зародження шкільного краєзнавства (XVI – XVII ст.). 3. Активізація шкільного краєзнавчого руху у другій половині ХІХ століття. 4. К.Д. Ушинський та основи теорії шкільного краєзнавства. Батьківщинознавство.

С33 "Розвиток шкільного краєзнавства протягом ХХ – початку ХХІ ст. (з 1920-х рр. – по сьогодні)" (денна)

1. Посилення краєзнавчої підготовки педагогічних кадрів (1917-1920 рр.). «Просвіти» у становленні шкільного краєзнавства. 2. Розвиток шкільного краєзнавства в 60–70-ті рр. ХХ ст. 3. Шкільний краєзнавчий рух у незалежній Україні. Мала академія наук України. 4. Розвиток шкільного музейного краєзнавства.

Тема 3. Шкільне історичне краєзнавство в системі національної освіти України.

Лк3 "Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії." (денна)

Особливості шкільного краєзнавства. Форми шкільного історичного краєзнавства. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії. Зміст історичного краєзнавства у навчальних програмах для ЗЗСО України. Шляхи встановлення зв'язку між краєзнавчим і загальноісторичним матеріалом: формування цілісних знань з історії держави і краю; співставлення загальноісторичних подій з місцевими; встановлення синхронності подій; постановка спеціальних завдань для порівняльного розгляду соціально-економічного та культурного розвитку краю в різні історичні періоди. Типи краєзнавчих уроків: урок-лекція; урок-бесіда; урок у шкільному музеї; уроки-екскурсії, уроки з елементами краєзнавства. Використання журнальних і газетних публікацій на краєзнавчу тематику у навчальному процесі.

Лк4 "Факультативні заняття з історичного краєзнавства." (денна)

Факультативні заняття з історичного краєзнавства. Вибір тематики. Самостійна робота учнів. Форми і методи роботи факультативу. Розподіл факультативів за змістом: краєзнавчі та загальноісторичні з використанням місцевого матеріалу. Дослідницька спрямованість як визначальна умова успішної діяльності факультативу. Програма і методичні рекомендації проведення факультативних занять з історичного краєзнавства.

СЗ4 "Методичні основи краєзнавчої роботи в школі." (денна)

1. Шкільне історичне краєзнавство: суть, мета, завдання, 2. Місце історичного краєзнавства у вітчизняному законодавстві про освіту 3. Форми та методи використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії. 4. Типи краєзнавчих уроків

СЗ5 "Факультативні заняття з історичного краєзнавства." (денна)

1. Факультативні заняття з історичного краєзнавства. Розподіл факультативів за змістом: краєзнавчі та загальноісторичні з використанням місцевого матеріалу. 2. Програма і методичні рекомендації проведення факультативних занять з історичного краєзнавства. 3. Форми і методи проведення факультативних занять.

Тема 4. Історичне краєзнавство у позашкільній і позакласній роботі

Лк5 "Форми краєзнавчої роботи та краєзнавчих досліджень учнів в позанавчальний час." (денна)

1. Історичне краєзнавство у позашкільній і позакласній роботі, 2. Форми позашкільної та позакласної роботи: масові (екскурсії, походи, експедиції, вечори, вікторини, олімпіади, конференції, створення шкільних музеїв, кутків); групові (гуртки, клуби, лекторії, товариства, виставки, видання рукописних книг, журналів, стінних газет, бюлетенів); індивідуальні творчі роботи учнів: письмові роботи на краєзнавчу тематику (твори, реферати, повідомлення читання і реферування краєзнавчої літератури, робота з експонатами музею, підготовка доповідей, повідомлень, запис переказів, легенд, спогадів, опис родоводу соціологічні дослідження, виготовлення наочних посібників), літопис краєзнавчого об'єкту; написання біографій видатних людей краю; літературна обробка спогадів учасників та очевидців історичних подій.

Лк6 "Музейна та пам'ятко-охоронна діяльність в контексті шкільної історико-краєзнавчої роботи." (денна)

1. Шкільний історико-краєзнавчий музей, його завдання і значення. 2. Етапи створення музею: теоретична і методична підготовка школярів до пошукової роботи, організація практичної роботи по збору матеріалу, його наукове опрацювання, розробка плану експозиції, облік та зберігання фондів. 3. Особливості підготовки і проведення краєзнавчої екскурсії. 4. Комплектування фондів шкільного історико-краєзнавчого музею. Історико-краєзнавча робота в шкільних музеях. 5. Методика організації та проведення роботи історико-краєзнавчого гуртка. 6. Пам'ятко-охоронна діяльність в контексті шкільної історико-краєзнавчої роботи.

С36 "Форми позашкільної та позакласної роботи" (денна)

1. Масові форми позашкільної та позакласної роботи: (екскурсії, походи, експедиції, вечори, вікторини, олімпіади, конференції, створення шкільних музеїв, кутків). 2. Групові форми позашкільної та позакласної роботи: (гуртки, клуби, лекторії, товариства, виставки, видання рукописних книг, журналів, стінних газет, бюлетенів). 3. Індивідуальні форми позашкільної та позакласної роботи: творчі роботи учнів: письмові роботи на краєзнавчу тематику (твори, реферати, повідомлення читання і реферування краєзнавчої літератури, робота з експонатами музею, підготовка доповідей, повідомлень, запис переказів, легенд, спогадів, опис родоводу соціологічні дослідження, виготовлення наочних посібників), літопис краєзнавчого об'єкту. 4. Написання біографій видатних людей краю; літературна обробка спогадів учасників та очевидців історичних подій.

С37 "Музейна та пам'ятко-охоронна діяльність в контексті шкільної історико-краєзнавчої роботи" (денна)

1. Шкільний історико-краєзнавчий музей, його завдання і значення. 2. Етапи створення музею: теоретична і методична підготовка школярів до пошукової роботи, організація практичної роботи по збору матеріалу, його наукове опрацювання, розробка плану експозиції, облік та зберігання фондів. 3. Особливості підготовки і проведення краєзнавчої екскурсії. 4. Комплектування фондів шкільного історико-краєзнавчого музею. Історико-краєзнавча робота в шкільних музеях. 5. Методика організації та проведення роботи історико-краєзнавчого гуртка.

Тема 5. Теоретико-методологічні, організаційні та навчально-методичні аспекти краєзнавчої роботи вчителя-історика.

Лк7 "Види краєзнавчого матеріалу та дидактичні умови їхнього ефективного використання." (денна)

1. Проблема джерел, видів краєзнавчого матеріалу та дидактичні умови їхнього ефективного використання. 2. Основні групи краєзнавчих джерел: документальні та живі. 3. Основні джерела надходження краєзнавчого матеріалу: краєзнавча література; місцева преса, повідомлення місцевого радіо і телебачення; власні спостереження учителя та учнів за працею людей своєї місцевості; матеріали краєзнавчого музею, куточків; посібники, ілюстрації, розповіді старожилів про свій край. 4. Дидактичні умови ефективного використання краєзнавчого матеріалу.

Лк8 "Краєзнавча бібліографія." (денна)

1. Краєзнавча бібліографія: бібліографічні показники, каталоги бібліотек. 2. Краєзнавча історіографія: наукові монографії, періодичні видання, науково-популярна література, публіцистика. 3. Інтернет - ресурси.

С38 "Джерельна база краєзнавчих досліджень." (денна)

1. Особливість краєзнавчих джерел. Групування, типологія і систематизація джерел. 2. Друковані та архівні писемні джерела, статистичні та картографічні матеріали. 3. Речові джерела та матеріальна культура. 4. Усні джерела. Етнографічні та фольклорні джерела. 5. Ономастика в історичному краєзнавстві: мовні джерела, топоніміка.

<p>С39 "Краєзнавча бібліографія" (денна)</p> <p>1. Краєзнавча бібліографія: бібліографічні показники, каталоги бібліотек. 2. Краєзнавча історіографія: наукові монографії, періодичні видання, науково-популярна література, публіцистика. 3.Бібліологічне краєзнавство 4. Інтернет - ресурси для історико-краєзнавчих досліджень.</p>
<p>Тема 6. Напрями досліджень історії краю.</p>
<p>Лк9 "Напрями досліджень історії краю. Тематика краєзнавчих досліджень." (денна)</p> <p>1. Загальна характеристика напрямів історичного краєзнавства. 2. Основні об'єкти шкільного історичного краєзнавства: населенні пункти, промислові та культурно-освітні підприємства. 3. Пошуково-творча дослідницька спрямованість шкільного краєзнавства.</p>
<p>Лк10 "Історія поселень, міграцій" (денна)</p> <p>1. Місто як етноісторична, соціально-економічна, архітектурна цілісність, носій певної історичної пам'яті та соціонормативної культури. 2. Історична демографія як напрям краєзнавчих досліджень. 3. Джерела з історії поселень, міграцій. 4. Географічні назви, їх походження та розвиток,</p>
<p>Лк11 "Пам'ятки архітектури в історичному краєзнавстві" (денна)</p> <p>1. Державна класифікація об'єктів національної історико-культурної спадщини. 2. Характеристика видатних пам'яток фортифікаційного зодчества України.3. Історико-краєзнавче дослідження пам'ятки чи груп пам'яток. 4. Законодавство України про охорону культурної спадщини.</p>
<p>Лк12 "Історія повсякденності." (денна)</p> <p>1. Мікроісторія. Історія буднів.2. Проблематика та джерела досліджень історії повсякденності. 3. Соціальна історія краю. 4. Дослідження людських спільнот. 5.Усна пам'ять трьох поколінь родини як джерело до повсякденної історії.</p>
<p>С310 "Комплексне дослідження населеного пункту." (денна)</p> <p>1. Поняття «історичне місто» та «історичне село». 2. Особливості дослідження міграційних та еміграційних процесів на території досліджуваної місцевості. 3. Відображення в географічних назвах історії краю, його населення. 4. Комплексне дослідження населеного пункту.. 5. Джерела з історії поселень, міграцій.</p>
<p>С311 "Пам'ятки архітектури в історичному краєзнавстві." (денна)</p> <p>1. Класифікація оборонних споруд. 2. Характеристика видатних пам'яток фортифікаційного зодчества України. 3. Критерії визначення історичних пам'яток. 4. Етапи історико-краєзнавчих досліджень пам'ятки чи груп пам'яток.</p>
<p>С312 "Історія повсякденності." (денна)</p> <p>1. Джерела досліджень історії повсякденності. 2. Типи соціальної поведінки в різних регіонах України. 3. Соціальна пам'ять. 4. Ментальність, звичай, соціонормативна культура.</p>

Тема 7. Актуальні питання історії та культури Сумщини в шкільній краєзнавчій роботі.

Лк13 "Актуальні питання історії та культури Сумщини в шкільній краєзнавчій роботі." (денна)

1. Історія рідного краю: етапи та особливості дослідження. 2. Краєзнавчі дослідження Сум та Сумської області. 3. Джерела з давньої та ранньосередньовічної історії населених пунктів Сумщини. 4. Джерела по вивченню історії Слобідської України (XVII-поч. XX ст.). 5. Особливості заселення, населення та розвиток населених пунктів Сумщини.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про сутність і закономірності еволюції України та українства, що розширює освітній компонент вузькоспеціалізованої підготовки фахівців негуманітарного профілю (РН 1). Лекції надають студентам теоретичну основу знань про історичні події, періоду, що вивчається. Отримана інформація дозволяє виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії. (РН 1). Практичне заняття – форма навчального заняття, при якому відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформованих завдань (РН 2, РН 3).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Виконання практичних завдань

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$

Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Практичні заняття дають можливість перевірити, поглибити та закріпити знання з курсу, сприяють розвитку творчої самостійності студентів, поглиблюють їх інтерес до наукових досліджень, розвивають культуру мови, вміння та навички публічного виступу, участі в дискусії. Проведення практичного заняття передбачає обов'язкове підведення викладачем підсумків обговорення теми та оцінювання участі в ньому студентів.	За розкладом	На практичних заняттях
МФО2 Проміжне оцінювання виконання індивідуального пошуково-дослідницького завдання (підготовка, презентація, захист)	Поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.	За розкладом	На практичних заняттях

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Звіт за результатами виконання практичних робіт	Поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.	Атестаційні тижні	За розкладом
МСО2 Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)	Підтвердження теоретичної роботи над матеріалом, переростанням знань в уміння, які визначені в робочій програмі відповідної дисципліни.	Останнє практичне заняття	За розкладом

МСОЗ Модульний контроль у формі тестування	Перевірка засвоєної навчальної інформації, отриманої під час лекційних занять та підготовки до практичних занять Атестаційні тижні За розкладом НДІ	Атестаційні тижні	За розкладом
---	--	-------------------	--------------

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання		100 балів	
МСО1. Звіт за результатами виконання практичних робіт		40	
		40	Так
МСО2. Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)		20	
		20	Ні
МСО3. Модульний контроль у формі тестування		40	
		40	Ні

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних (40 балів) і письмових (40 балів) опитувань та індивідуальних презентацій (20 балів). Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Після вивчення дисципліни проводиться додатковий семестровий контроль, який проводиться в письмовій формі.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Основи краєзнавства: підруч. для студ. закладів вищ. освіти / НАН України, Національна спілка краєзнавців України; за ред. О.П. Реєнта; вид. 2 ге, доп. Київ, 2021 376
2	Реєнт О. Краєзнавство в Україні: історичні традиції і стратегія розвитку. Київ, 2021. 292 с.

3	Коляда І. А., Камбалова Я. М., Кирієнко О. Ю. Історичне краєзнавство. Як написати науково-дослідницьку роботу: запитання та відповіді. Вид. 2-ге, доп. К., 2021. 172 с.
4	Доценко А. Книга Пам'ятні місця України у легендах та народних переказах. Київ. 2024. 220 с.
Допоміжна література	
5	Удод О. А. Краєзнавча освіта у закладах вищої освіти України: стан, проблеми, перспективи / О. А. Удод // Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р. Київ, 2018. С. 16–24.
6	Краєзнавство Сумщини в контексті вивчення історичної, духовної і культурної спадщини регіону : зб. матеріалів обласної наук.-краєзнавчої конф. / уклад. О. М. Малиш. Суми : Триторія, 2018. 92 с.
7	Кузьма-Качур М. І., Горват М. В. Основи краєзнавства: навч. посібн. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 256 с.
8	Моїсеєнко Є. В. Методичні рекомендації щодо написання дослідницької роботи: 12 кроків до успіху. Київ : КЗПО «Київська Мала академія наук учнівської молоді», 2024. 75 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
9	Національна спілка краєзнавців України URL: http://nsku.org.ua/
10	Сумський історичний портал https://history.sumy.ua/

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Вступ до курсу. Зміст і завдання курсу «Методика історико - краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти».	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	Зародження та розвиток шкільного історичного краєзнавства в Україні.	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
3	Шкільне історичне краєзнавство в системі національної освіти України.	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
4	Історичне краєзнавство у позашкільній і позакласній роботі	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
5	Теоретико-методологічні, організаційні та навчально-методичні аспекти краєзнавчої роботи вчителя-історика.	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
6	Напрями досліджень історії краю.	17.5	14	8	6	0	3.5	2	1.5	0	0	0
7	Актуальні питання історії та культури Сумщини в шкільній краєзнавчій роботі.	2.5	2	2	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	6	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	81.5	0	0	0	0	81.5	0	0	0	0	81.5
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>50</i>	<i>26</i>	<i>24</i>	<i>0</i>	<i>100</i>	<i>6.5</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>81.5</i>

	<p style="text-align: center;">РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Методика історико-краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої і позашкільної освіти»</p> <p>Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл Спеціальність та освітня програма 014 Середня освіта: Середня освіта (Історія) Форма здобуття освіти денна Мова викладання українська</p>
Викладач(і)	Лобко Наталія Вікторівна
Контактна інформація викладача	n.lobko@yur.sumdu.edu.ua 050 171 23 02
Час та місце проведення консультацій	онлайн за посиланням Присоединиться в Google Meet meet.google.com/yth-rzpm-bik
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	Google Meet
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/235a192b1ec7e16509a1e228d5cc15883555
Засоби зворотного зв'язку	https://lg.cabinet.sumdu.edu.ua/teacher?key=5ODFFXnY5hYgz82na9HCmZ13PzZbYPCqMMYJYaJUoF0ztWMxgB09

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу. Використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, дозволено для усіх завдань або їх частин. Факт використання інструментів штучного інтелекту обов'язково зазначається у завданні в списку використаних джерел. Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбутись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Завдання приймаються виключно до визначеного дедлайну. Подання завдань після закінчення встановленого строку не допускається, за винятком обґрунтованих випадків, підтверджених документально (форс-мажорні обставини, медичні підстави, обставини воєнного часу тощо).

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Семестр викладання

МСО1. Звіт за результатами виконання практичних робіт, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	90 ≤ RD ≤ 100 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	74 ≤ RD < 89 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	60 ≤ RD < 73 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	0 ≤ RD < 59 0-23 балів
МСО2. Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист), 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	90 ≤ RD ≤ 100 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	74 ≤ RD < 89 15-17 балів

3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів
МСОЗ. Модульний контроль у формі тестування, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів